

September 2016

**U
T
E
R
S
T
E
N**

**SO
M
I
N
G**

Uitersten
De GGZTotaal van september

[Naar artikel](#)

De jury heeft gesproken
De uitslag van onze verhalenwedstrijd

[Naar artikel](#)

Op nummer één:
'Geef het wat tijd'
(anoniem)

[Naar column](#)

Op nummer twee:
'Jij moet er nog van groeien'
van Lizanne Schwersen

[Naar column](#)

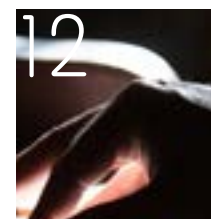
Op nummer drie:
'Je moet niet roeren waar het stinkt', van Alina Sedee

[Naar column](#)

Eervolle vermelding:
'Een bijzonder optreden'
van Harold Wenning

[Naar column](#)

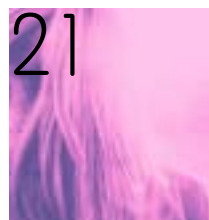
Over de top. Inkomens in de GGZ
De twintig bestbetaalde bestuurders in de GGZ

[Naar artikel](#)

'Rode loper',
van Wendy Schuchmann

[Naar column](#)

'Ontmaskerd'
van Daisy Beuwer

[Naar column](#)

'Een wijze les'
van Mandy Verleijdsdonk

[Naar column](#)

'Drie jaar na dato'
van Kitty van den Berg

[Naar column](#)

'Ik ben gek, jij bent gek, zijn wij...?'
van Agnes Huiskes

[Naar column](#)

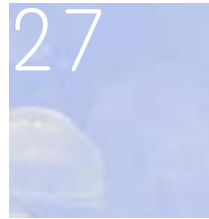
'We horen er niet bij'
(anoniem)

[Naar column](#)

'Komt een moeder bij de mentor'
van Geertje Paaij

[Naar column](#)

'Links - Rechts'
van Anything Maureen

[Naar column](#)

Uitersten

We beginnen gehecht te raken aan ons september-magazine, nu het de derde keer is dat hij uitkomt. Het is mooi te zien wat een verscheidenheid aan verhalen ingezonden wordt en wat een breed gebied de GGZ eigenlijk bestrijkt. De ingezonden verhalen geven een goed overzicht van dat GGZ-gebied: van vermeend nodeloze onderzoeken tot dankbare cliënten; van geworstel met de problemen van familieleden tot de onmacht om over problemen te praten; van opnames die een breuk in het leven veroorzaken tot hilarische situaties tijdens een opname. De GGZ blijkt een wereld van uitersten: irritatie versus dankbaarheid, humor versus ellende, taboes versus openheid, onmacht versus vakbekwaamheid.

Het is de realiteit van de cliënt, van de behandelaars, van de familieleden. We zijn blij dat we daar elk jaar een stukje van kunnen laten zien. Met dank aan onze lezers, die voor even onze schrijvers werden.

Er is ook een ander uiterste in de GGZ: dat van de topverdieners. Daarover kwam geen enkel verhaal binnen en dus hebben we dat zelf maar geschreven. Omdat we vinden dat het toch wel een beetje veel is, een salaris van meer dan tweeënehalve ton, of een ontslagvergoeding van bijna twee ton. In een tijd dat de ene ontslagronde na de andere door de instellingen rolt. Lees en oordeel zelf.

Hoe groot kan een contrast zijn? Twaalf verhalen van 'de vloer', tegenover twintig topverdieners.

Veel leesplezier.

[Reageer](#)

Afgelopen dinsdag, 6 september, werd de knoop doorgemaakt welk ingezonden verhaal de eerste prijs van onze columnwedstrijd zou krijgen. Op Schiphol overlegde de driekoppige jury daartoe achter een groot glas vruchtensap. Op Schiphol, want dat bleek uiteindelijk de meest centrale plek voor mensen die uit Zeeland, Utrecht en Hilversum komen. Vruchtensap, want het was warm.

Er was het nodige werk aan vooraf gegaan: liefst 26 verhalen waren bij ons binnengekomen, die allemaal door een eerste selectie waren gekomen. Die eerste selectie moest er voor zorgen dat geen verhalen zouden passeren die wij, als GGZTotaal, hoe dan ook niet in het magazine wilden hebben. Dat bleek voor géén van de inzendingen te gelden en de jury las daarom alle 26 inzendingen.

De jury

Laten wij eerst de driekoppige jury aan u voorstellen. We kozen die zorgvuldig: iemand uit de behandelsetting, iemand die ervaringsdeskundig was en iemand die van schrijven haar vak had gemaakt. Zo werden de verhalen uit drie perspectieven beoordeeld. Het werden:

- Koosje de Beer, freelance journalist over de gezondheidszorg.
Zie ook www.beerengoedteksten.nl
- Petra d'Huy, ervaringsdeskundige en eigenaar van kennis- en ervaringsite www.petraetcetera.nl
- Jantine van den Broek, SPV, werkzaam in de GGZ en met een fascinatie voor schrijven.

Willem Gotink, hoofdredacteur van dit magazine, mocht de jury voorzitten, maar had zelf geen stem in de einduitslag.

Om het proces enigszins te stroomlijnen koos ieder jurylid zijn vier favoriete verhalen, onafhankelijk van elkaar. Een belangrijke graadmeter, want als er weinig moois is ingezonden, kiezen de juryleden allemaal dezelfde verhalen en blijven er vier over. In dit geval bleven er negen over, wat aangeeft dat het moeilijk kiezen was. Deze hele 'shortlist' werd geplaatst, en op Schiphol koos de jury de mooiste drie. Het leverde bijzondere discussies op, want de drie juryleden keken vanuit heel verschillende invalshoeken naar de GGZ en dus naar de verhalen.

Overigens heeft de redactie de vrijheid genomen achteraf nog drie extra verhalen op te nemen, omdat ze het niet over haar hart kon verkrijgen om ze niet te plaatsen.

De jury heeft gesproken

Nummer één

Het verhaal 'Geef het wat tijd' (anoniem gepubliceerd, naam is bij de redactie bekend) werd door de jury gekozen als het beste verhaal.

Petra d'Huy: "Dit verhaal vind ik een topper. De scheidslijn is zó klein. Dat een stagiaire precies de dingen zegt die iemand zegt die is opgenomen, prachtig!" Koosje de Beer: "Mooi hoe je in dit verhaal de verbinding tot stand ziet komen, gevolgd door een mooi verrassingseffect." Jantine van den Broek vindt het verhaal ontwapenend, maar tekstueel wat minder. "Ik moest tweemaal lezen voor ik de tweedeling snapte."

Nummer twee

"Jij moet er nog van groeien" werd tweede. Jantine: "Het is gewoon een grappig verhaal. Je ziet helemaal voor je hoe die meiden daar, hartstikke stoer, lasagne maken en dan de paniek die ontstaat. En dan zo'n oude dame, die met de beste bedoelingen, precies de verkeerde opmerking maakt." Petra vindt dat het verhaal, ondanks de luchtigheid, mooi inzicht verschaft in de problematiek die er speelt. Koosje is vooral gecharmeerd van de stilistische kwaliteit van het verhaal. "Een zinnetje als 'laagje voor laagje stapelen we de kilocalorieën in een gigantische ovenschaal' is zo beeldend, zó mooi opgeschreven."

Nummer drie en vier

De jury kreeg het moeilijk bij de derde plaats. Er waren twee kandidaten die eigenlijk alle twee op het podium hoorden, vond de jury. 'Je moet niet roeren waar het stinkt' van Alina Sedee, was "tekstueel prettig om te lezen" aldus Jantine, die er aan toevoegt dat "dit verhaal zo alledaags is en daarom bijzonder. Veel mensen die eigenlijk in behandeling willen, maar onder sociale druk zeggen dat het goed gaat, zullen dit verhaal herkennen." Petra herkent vooral het effect van het gesprek met een psycholoog, terwijl Koosje de pointe wat mist. De andere kandidaat voor de derde plaats was 'Een bijzonder optreden' van Harold Wenning. "Leuk geschreven", zegt Koosje, en vooral ook positief, want de uitdaging wordt toch maar aangegaan.

"Ontroerend", vindt Petra, "en een mooie paradox. Tenslotte heeft de hoofdpersoon een sociaal probleem en dat juist hij een grote rol speelt bij een belangrijke sociale gebeurtenis als een begrafenis, is bijzonder".

Het werd na veel schuiven en overleggen 'Je moet niet roeren waar het stinkt' op de derde plaats en daarmee viel 'Een bijzonder optreden' net buiten de prijzen. Maar het verschil in beoordeling was dusdanig klein, dat we ter plaatse een eervolle vermelding hebben verzonnen. Al levert dat geen boekenbon op, want de redactie is strikt en bovendien krap bij kas.

We feliciteren de winnaars en wensen onze lezers veel plezier met deze twaalf verhalen.

Geef het wat tijd

Half drie. Als ik op de klok kijk merk ik dat de jonge vrouw die al een tijdje over de afdeling ijsbeert oogcontact zoekt. Ik wil geen contact maar moet nog dertig minuten blijven zitten waar ik zit. Elke dag dat ik geen activiteiten heb, moet ik een uur buiten mijn kamer doorbrengen. Actief in contact komen op de afdeling is gezond, meent de dokter. Dus zit ik op de bank, oogcontact te vermijden en te hopen dat niemand met me komt praten.

'Ik kom even naast u zitten, hoor.'

Mislukt.

Hoewel ik haar wil negeren, zeg ik automatisch dat ze geen u hoeft te zeggen. Ze huilt. Ik kijk of iemand haar ziet maar vrees dat ik zelf actief in contact moet komen. Want tegen tranen kan ik niet.

'Weet u wat het is?'

Ik heb geen idee. Op een afdeling als dit kan het werkelijk alles zijn, dus haal ik mijn schouders op.

Dan volgt haar relaas. Over haar drie weken op deze afdeling en dat ze het gevoel heeft aan haar lot te zijn overgelaten. Verpleging houdt zich niet met haar bezig, persoonlijk begeleidster werkt maar weinig en ze loopt maar wat doelloos over de afdeling. Het relaas van zovelen.

'Ik maak zo weinig contact, ik vraag me af wat ik hier aan heb. Misschien moet ik het ergens anders proberen?'

'Geef het wat tijd,' mompel ik. 'Ik denk dat iedereen die hier enigszins helder is, de afdeling zo ervaart. Als je iets nodig hebt moet je verpleging zoeken en er om vragen. Ze zijn druk.'

Op haar vraag hoe lang ik hier al ben, antwoord ik; 'Lang genoeg om die inschatting te kunnen maken.' Dat lijkt me nu minder schokkend dan de waarheid. Ze veegt haar tranen weg.

'Dit is echt totaal ongepast. Ik zou er juist voor u moeten zijn.'

'Geeft niet. Ik ben wel wat gewend. En ik denk dat jij, waar je ook verder gaat, er nu vooral voor jezelf moet zijn. Wat je probleem ook is.'

Ze kijkt me zo verschrikt aan, dat ik spontaan mijn geen-oog-contact-regel verbreek.

'Maar u dacht toch niet dat ik hier ben opgenomen? Ik loop hier stage!'

Ik weet niet of ik moet lachen of huilen. Zij doet het allebei.

Stage problemen ken ik ook wel. Vanuit een ander tijdperk en andere sector weliswaar. Ik blijf bij mijn woorden. 'Vragen als je iets nodig hebt.'

'Is het hier echt ook zo als patiënt?' ze fronst.

'Soms maar ik vraag dan ook nooit echt ergens om.'

Ze knikt. 'Sorry voor mijn uitbarsting. Ik vraag me af of ik hier wel mag blijven als mijn begeleidster dit hoort.'

'Nogmaals ik ben echt wel wat gewend,' zeg ik. 'En als toch niemand zich met je bezighoudt, hoeft wat mij betreft niemand hier achter te komen.'

Ik kijk weer op de klok. Nog twaalf minuten. Ze ziet het en knipoogt 'Ga maar vast terug naar uw kamer, daar hoeft wat mij betreft niemand achter te komen.' (Naam bij redactie bekend)

Jij moet er nog van groeien

Lizanne Schweren

In de kliniek voor eetstoornissen eet je wat de pot schaft. Elke dag om half één tillen we nerveus de kap van ons bord, om te zien wat er in de keuken voor ons is opgeschept. Elke dag, behalve op dinsdag. Op dinsdag wordt de warme maaltijd, onder begeleiding van een sociotherapeut, volledig verzorgd door het kookgroepje. Als je goed je best doet mag je erbij. En wie kookt, bepaalt.

Die dinsdag maken groepsgenoot A en ik lasagne, compleet met bechamelsaus en geraspte kaas. In de kliniek maak je niet bepaald vrienden door verse lasagne met bechamelsaus en geraspte kaas op tafel te zetten, en eerlijk gezegd vinden we het zelf ook best wel spannend. Laagje voor laagje stapelen we de kilocalorieën in een gigantische ovenschaal, die sociotherapeut M speciaal voor de gelegenheid heeft meegenomen. Groente - lasagnebladen - saus (help!) - groente - lasagnebladen – nóg meer saus. M helpt eerst nog even mee, maar laat ons al gauw begaan. Wat zien we er normaal uit, bedenk ik me. Gewoon twee giebelende meiden die gezellig samen in de keuken lasagne staan te maken. Vanuit de woonkamer kijken onze groepsgenootjes gespannen toe terwijl A en ik de lasagne in de oven schuiven. De rand van de ovenschaal stoot tegen de oven. Andersom dan; past ook niet. A en ik kijken elkaar aan en beginnen keihard te lachen. De groep heeft zich inmiddels bij de keukendeur verzameld. Er ontstaat paniek. “Straks moeten we boterhammen eten...”

“Nee, vast niet, dan laten ze ons nog eerder friet halen, of Chinees...”

M hoort het rumoer en snelt toe.

“Nou”, zegt ze kalm, “wat vervelend zeg”.

Tien paar ogen kijken haar onzeker aan.

“Dan gaan we maar even naar de burenen.”

We hebben onze burenen nog nooit gezien, maar, zo redeneren we, ze wonen vast niet voor niks op een GGZ-terrein. A houdt de zware ovenschaal stevig vast, terwijl ik voorzichtig op de deur van de naastgelegen bungalow klop. Een sociotherapeut doet open. In de woonkamer zitten tien enigszins verfrommelde, demente bejaarden stilletjes te eten. Het ruikt er naar prakkies en lauwe koffie. Ik word er verdrietig van. Hun huis is straks gevuld met de geur van heerlijke lasagne waar ze niet van zullen kunnen eten, en in óns huis zitten straks tien meiden aan tafel te knokken om dat wél te doen.

De ovenschaal past met gemak in de oven. Als nerveuze ouders op een eerste schooldag kijken A en ik nog één keer om, en laten de lasagne dan achter. Exact 40 minuten later zijn we terug, en worden we onthaald door de heerlijke geur van verse lasagne. De oudjes zitten inmiddels aan de koffie, maar toch voel ik me een beetje bezwaard als ik met de lasagne richting de voordeur loop. Een kleine oude mevrouw zit in elkaar gedoken, haar handen geklemd om een leeg koffiekopje. Ze knikt me bemoedigend toe.

“Neem maar mee, kind. Jij moet er nog van groeien”.

Woensdagochtend. Ik stap op mijn fiets voor mijn wekelijkse afspraak bij de psychotherapeute. In de wachtkamer is het alsof ik wacht op een vonnis. Om 10.15 roept ze me binnen. Na vijftien emotionele minuten waarin ik totaal door elkaar ben geschud, fiets ik terug naar mijn veilige haven: mijn echtgenoot en mijn kind.

Soms kom ik op de terugweg bekenden tegen die me staande houden voor een praatje. 'Ben je bij de moestuin geweest?', vroeg een lieve kennis me laatst spontaan. 'Nee', zei ik, 'ik had therapie.' 'Ach joh, dat is allemaal verleden tijd', antwoordde ze. 'Je moet vooruit kijken. Niet achterom. Je hebt nu toch een leuk gezin?' Tranen schoten in mijn ogen. We namen afscheid, ik vervolgde mijn weg naar huis.

Alle goedbedoelde adviezen van vrienden en beken-

den schoten door mijn hoofd. Je moet niet roeren waar het stinkt. 'Van graven in ellende werd nooit iemand beter.' 'Maak je het jezelf niet te moeilijk?' Mijn imago van administratieve chaot dat ik maar niet kwijtraak – omdat ik tijdens mijn verborgen depressies alleen maar in bed kon liggen en de buitenwereld niet bestond. Zelfs vriendinnen wisten niets. Ik wilde leuk zijn, geen probleemgeval. Steeds harder stamp ik op de trappers.

Moet ik doen alsof het goed met me gaat, net als voorheen? In stille irritatie ongevroegde, overbodige adviezen blijven slikken? Of eerlijk zijn, waardoor ik misschien begrip ontmoet voor mijn woede-uitbarstingen, vergeetachtigheid, angst voor kritiek? Dan ben ik zeker een zeur.

Hoe leg ik uit dat therapie nodig is omdat ik niet

kan leven met permanente razernij? Dat mijn therapeute mijn verborgen en gespleten gedachtewereld: drukkende, onvergetelijke herinneringen versus een vederlicht, liefdevol heden, helpt ontrafelen? Dat dat even moeilijk is, maar vervolgens geneest?

Mijn ouders weigerden elke vorm van hulp bij hun geestelijke ziektes. Dat drukte een inktzwart stempel op de levens van mijn broertje en mij. Het leidde tot een verwrongen persoonsontwikkeling. Ik kan geen goede moeder en echtgenote zijn als ik niet heel. Of doe ik te moeilijk? Ben ik een aansteller, een zwakkeling die niet kan 'loslaten'? Die term alleen al. Hoe dichterbij ik bij mijn huis kom, hoe harder het stormt in mijn hoofd

'Hoe ging het?', vraagt mijn man. Kortaf vertel ik wat er is besproken. Ik houd me sterk. Niet moeilijk doen.

Laat me maar alleen. Heeft niemand last van me. De woede zet zich langzaam om in een overweldigende moeheid. 's Middags slaap ik.

Voor het avondeten komt het tot een uitbarsting. Mijn man wacht rustig tot onze kleine in bed ligt en vraagt dan wat eraan scheelt. Hij is de enige bij wie ik me durf te openen. Kent elk detail uit mijn leven. Toont begrip voor gevoelens en gemoedsrust. Veroordeelt niet. De druk valt enigszins weg.

Wat zou het een opluchting zijn, niet alleen voor lichamelijk en geestelijk beschadigde, maar voor alle mensen, wanneer we accepteren en afspreken dat problemen, verdriet en boosheid geen verstoringen, maar onderdeel van het leven zijn.

Iedereen die je ontmoet, vecht een strijd waar je niets van weet. Oordeel niet. Wees aardig.

Je moet niet roeren waar het stinkt

Alina Sedee

Een bijzonder optreden

Harold Wenning

Vandaag sprak ik in de huisartsenpraktijk met Mark en hij vertelde mij een bijzonder verhaal.

Ik heb Mark leren kennen nadat zijn vrouw al enige jaren was overleden. Nog nooit heb ik iemand zo liefdevol over zijn vrouw horen praten als Mark. Zodra Mark over zijn vrouw begint te praten voel je het warmer worden in de kamer die langzaam roze kleurt. Het spijt mij dat ik haar nooit heb leren kennen. Gelukkig heeft Mark mij een paar mooie foto's van hun samen laten zien.

Mark is 56 jaar en heeft scheikunde aan de universiteit gestudeerd. Hij heeft gewerkt in een laboratorium maar is inmiddels afgekeurd voor werk. Mark is namelijk erg gevoelig, voor alles. Gevoelig voor geluid 'de burens slaan de hele dag met de deuren', gevoelig voor geuren 'ik word gek van al die houtkachels', gevoelig voor voedingsstoffen 'ik krijg overal uitslag van'. Mark kent tal van gevoeligheden. Soms raakt Mark zo overprikkeld dat hij met zijn hoofd tegen de muur slaat. Het is een uiting van frustratie en machteloosheid. Mark heeft geen sociale contacten en is veel op zichzelf. Wellicht heeft Mark autisme maar hij heeft geen behoefte aan een etiket.

Mark heeft ook passies. Zo verzamelt hij nieuwe exemplaren van oude bankbiljetten en postzegels omdat 'ik zo kan genieten van het drukwerk'. Maar bovenal speelt Mark geweldig piano. In zijn huis staat een prachtig vleugel. Mark kent zijn klassiekers: Bach, Chopin, Beethoven. Hij speelt het met gemak. Soms speelt Mark piano op het treinstation. Gewoon omdat hij dat leuk vindt en 'omdat ze daar patat bakken in het enige frituurvet dat ik verdraag'. Vorige week speelde hij ook weer piano op het station.

...en vrijdag kwam er iemand naar mij toe en die vertelde mij dat ik prachtig kon spelen. Hij vroeg mij of hij iets bijzonders mocht vragen. Ik schrok want ik kende die hele man niet. Hij vertelde dat zijn zus op de intensive care van het ziekenhuis lag en de volgende dag zou overlijden. "U speelt zo prachtig en ik zou u willen vragen of u morgen op de piano, die in het ziekenhuis staat, voor haar en de familie zou willen spelen". Daar overviel hij mij mee. Ik vertelde hem dat ik daar niet onmiddellijk ja of nee op kon zeggen omdat het ziekenhuis voor mij ook emotioneel is. Mijn vrouw is daar namelijk overleden en het ziekenhuis roept bij mij veel emoties op. Ik vertelde hem dat ik erover wilde nadenken. Eigenlijk hoefde ik er niet lang over na te denken. Eenmaal thuis heb ik in kaligraafschrift een bordje geschreven 'Ter nagedachtenis aan ...'. Ik heb dat de volgende dag op de piano gezet en de hele dag voor haar en haar familie in het ziekenhuis gespeeld. Ik heb verder niemand gesproken en ben daarna weer naar huis stil gegaan. Je bent de eerste die ik dit vertel.'

Eervolle
vermelding

Over de top, inkomens in de GGZ

Voor het derde achtereenvolgende jaar publiceert GGZTotaal de lijst met de best betaalde bestuurders in de GGZ. Het samenstellen van zo'n lijst levert altijd mooie inzichten op, inzichten die minstens zo interessant zijn als de lijst zelf.

Zouden we een lijst publiceren van inkomens boven de ton, dan zouden we aan dit september-magazine niet genoeg hebben. Het zou een lange lijst worden, met voornamelijk managers. En dat laatste is iets wat prikkelt, want het ging toch om de zorg en niet om het management? Nog steeds lijkt besturen, in ieder geval financieel, (veel) meer gewaardeerd te worden dan de spreekwoordelijke hand aan het bed.

Dalende inkomens

Minister Plasterk lijkt een behoorlijk resultaat te hebben bereikt met zijn Wet Normering Topinkomens (de WNT, zie kader volgende pagina). Kwamen wij vorige jaren nog ontslagvergoedingen tegen van een kwart en zelfs van een half miljoen euro, dit jaar kwamen wij slechts drie ontslagvergoedingen tegen, van respectievelijk € 18.000,-; € 75.000,- (de maximale norm) en € 188.000,- (ver boven de norm). We telden daarbij 'slechts' vijftig jaarsalarissen boven de twee ton, tegen zeventig in het vorige jaar.

De zorgverzekeraars dragen ook hun steentje bij aan de bezuinigingen. De voorzitter van CZ, vorig jaar nog goed voor bijna € 450.000, ging ruim een ton in salaris achteruit. Bij Achmea kijken ze van drie ton nog steeds niet op, maar de inkomens zijn lager dan vorig jaar. De zorgverzekeraars komen wel v^{er} uit boven de bestuurders van de GGZ-instellingen. Het zou ons dan ook niet verbazen als een aantal GGZ-bestuurders in de komende jaren overstappen naar een bestuursfunctie bij een verzekeringsmaatschappij.

Onze hoogste baas, minister Schippers, moest het evenals Mark Rutte in 2015 doen met een schamele € 178.000,- Een schijntje, zelfs de ontslagpremie van de ex-bestuurder van Mentaal Beter was hoger. Het moet gezegd, niet alle bestuurders wachten tot hun oude rechten vervallen en zij noodgedwongen het maximale bedrag van de Balkenende-norm overgemaakt krijgen. Meerdere bestuurders lopen vrijwillig op de regelgeving vooruit. Zo schrijft GGZ-Friesland expliciet in het jaarverslag dat de Raad van Bestuur in juni 2015 heeft besloten geen gebruik te maken van het overgangsrecht en zich nu al richt op de WNT-norm. Daarmee verdwijnt GGZ Friesland waarschijnlijk voorgoed uit onze top-twintig.

Opvallend in de lijst: Steven Valk, bestuurder van de Parnassia Groep, vermoedelijk de grootste GGZ aanbieder in het land, haalt maar n^{ét} de top twintig. Roxanne Vernimmen van Altrecht, qua omvang nummer twee, zou de top dertig niet eens halen. Dat laatste kan natuurlijk ook met iets anders te maken hebben: in onze top twintig komen slechts drie (!) vrouwen voor. Terwijl in de GGZ toch echt voor het overgrote deel vrouwen werkzaam zijn, onder de topverdieners zijn ze nog zeldzaam.

Werknemers in de GGZ, volgens de CAO

(de inschaling kan per instelling verschillen, de gangbare inschalingen staan vermeld. Met dank aan de AbvaKabo)

		Min	Max
Secretaresse	FWG 30 - 40	€ 1593,-	€ 2746,-
Managementassistent	FWG 30 - 45	€ 1565,-	€ 2955,-
Psychiatrisch verpleegkundige	FWG 40 - 50	€ 1768,-	€ 3325,-
Vaktherapeut	FWG 45 - 55	€ 1768,-	€ 3735,-
Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige	FWG 55 - 60	€ 2209,-	€ 4177,-
Psycholoog	FWG 60 - 70	€ 2679,-	€ 5935,-
Psychotherapeut / psychiater	FWG 70 - 80	€ 3803,-	€ 8388,-
Psychiater	FWG 70 - 80	€ 3738,-	€ 8244,-

Let op: in tegenstelling tot de bestuurders-salarissen gaat het hier om bruto maandinkomens, exclusief vakantiegeld, eventuele toelages, werkgeverspremies en onkostenvergoeding. Een vergelijking met bovenstaande bedragen is dus niet zondermeer te maken.

Eenvoudig is het niet: onze top-3 van obstakels

Het samenstellen van de lijst bleek geen sinecure. Aanvankelijk leek een simpel Excel-sheet te voldoen, maar al gauw ontstonden problemen die niet voorzien waren. Al worden we in de loop van de jaren wijs en kunnen we op problemen vooruitlopen. We willen u onze top-3 van obstakels bij het samenstellen van de lijst niet onthouden. Niet om onszelf te beklagen, maar om duidelijk te maken dat er mogelijk wat gebreken in de lijst zitten.

Obstakel 1: Wie levert GGZ, en wie niet?

Door alle fusies, substitutieregelingen en uitbreidingen van het takenpakket is het niet altijd duidelijk wat een GGZ-instelling is en wat niet. Veel thuiszorgorganisaties doen ook 'iets' in de begeleiding van psychiatrische patiënten, jeugdpsychiatrie valt volledig onder de gemeentes en is vaak niet meer herkenbaar als GGZ-instelling, de directie van GGZ Drenthe is ook directie van zorgverzekeraar Espria. Het is een onoverzichtelijk geheel, waar we een midden in moesten vinden. Zo is Espria wel op de lijst terecht gekomen, Kwadrant en Cordaan niet. De laatste is overigens wel terug te vinden in de Actiz top 50. Ook Orbis, vorig jaar met bestuurder C. Sterk nog goed voor een twaalfde plaats, verdween na de fusie met Zuyderland uit de lijst. Het jaarverslag is nog niet gepubliceerd en de rolverdeling is voor ons niet duidelijk.

Obstakel 2: Fouten in de gepubliceerde gegevens

Op de site www.jaarverslagenzorg.nl - onze belangrijkste informatiebron - moeten alle zorginstellingen hun jaarverslagen publiceren. Ook de gegevens van bestuurders die boven de WNT-norm verdienen (WNT staat voor Wet Normering Topinkomens, zie kader). Daar blijkt nog wel eens een fout in te staan. Onze controle bij de instellingen leverde, net als vorig jaar, meer dan eens een paniekerig telefoontje op van een bestuurder die een factor tien minder verdiende dan op de site stond aangegeven. Meestal ging dat om een fout in de parttime factor, of was er een volledig jaarsalaris ingevuld voor een periode van enkele maanden. Soms stond ook gewoon de komma verkeerd. Bestuurders die zo onbedoeld in de lijst kwamen zijn er weer uitgehaald. Omgekeerd geldt dat niet: als de komma teveel naar links stond, is de kans groot dat we dat niet gemerkt hebben.

Obstakel 3: Toch te laat

Begin dit jaar werd bekend dat directeur Egbert Reijnen van het Dr. Leo Kannerhuis in 2014 een vertrekpremie van ruim 182.000 euro had meegenomen. Hadden we dat geweten, dan had Dhr. Reijnen vorig jaar een plaats in onze top vijf verworven. We wisten het niet. Het jaarverslag werd namelijk pas in 2016 gepubliceerd, gevolg van het uitstel dat minister Schippers de GGZ heeft verleend. De minister heeft dit jaar opnieuw uitstel verleend, omdat de GGZ-financiering te ingewikkeld is om de jaarverslagen in juni af te hebben. Het is uitdrukkelijk de laatste keer, zegt de minister en daarmee voor ons hopelijk de laatste keer dat we mogelijk een kandidaat voor de top-twintig missen.

Balkenende, WNT, Plasterk en Schippers

Volgens de Wet Normering Topinkomens (WNT) is het niet toegestaan dat bestuurders in de (semi-) publieke sector meer verdienen dan 130 procent van het ministersalaris, wat neerkomt op een slordige € 230.000,-, inclusief onkostenvergoeding en pensioenbijdrage werkgever).

Ook de 'gouden handdruk' ligt met de wet aan banden: maximaal € 75.000,-. Oude rechten blijven bestaan en er is een overgangsregeling van enkele jaren. De wet geldt voor bestuurders, niet voor andere functionarissen, voor bestuurders van (onder andere) zorgverzekeringen geldt een hoger bedrag.

De WNT kwam tot stand als gevolg van de toenemende maatschappelijke discussie over de hoge salarissen en ontslagvergoedingen voor openbare bestuurders, vooral als er sprake was van slecht functionerende bestuurders. Aanvankelijk was er sprake van de Balkenende-norm: dezelfde norm, maar op vrijwillige basis. Dat vrijwillige bleek niet zoveel indruk te maken op de bestuurders, vandaar dat minister Plasterk de norm tot een verplichting maakte.

Eind december 2014 kreeg Plasterk een aangescherpte wet door de Kamer: per 1 januari 2015 mochten bestuurders in de zorg niet méér verdienen dan een ministersalaris, wat neerkomt op 'slechts' € 176.000,-. Hoewel de wet door de Kamer werd aangenomen, weigerden de ministers Blok en Schippers de wet per 1 januari 2015 uit te voeren, omdat daarvoor te kort tijd was. De weigering werd algemeen gezien als een wraakneming op de PvdA, die kort daarvoor de afschaffing van de vrije artskeuze had geblokkeerd.

Met inachtneming van gemaakte afspraken, met de nodige overgangsregelingen en met een fors aantal uitzonderingen mogen bestuurders in de (semi-) publieke sector vanaf 1 januari 2016 dus niet méér verdienen dan Minister-President Rutte: € 178.000,-

Elk jaar maakt de AbvaKabo een lijst van de 50 best-verdienende bestuurders in de ouderenzorg. Met een knipoog naar de Quote 500, noemt de bond de lijst Actiz-top 50. Op deze lijst waren de eerste vijf:

1 - W.J. Rave, Driezorg - Wonen, Welzijn en Zorg
Ontslagvergoeding: € 426.113
Totaal-inkomen: € 567.938

2 P.M. Schoof - Respect Zorggroep
Ontslagvergoeding: € 155.000
Totaal-inkomen: € 313.008

3. E.W.C.M. Damen - Cordaan
Totaal-inkomen: € 290.064

4. B.G.J. de Koning - Frankelandgroep
Totaal-inkomen: € 289.567

5. H.A.W.M. Brons - Stichting Groenhuysen
Totaal-inkomen: € 260.439

(voor de hele Actiz-top 50 zie: http://www.fnvvoorzorg.nl/media/uploads/files/Actiz_50_deel_V_def.pdf)

Andere bestuurders verdienen:

Ziekenhuis:	€ 200 000 - € 327 000
Zorgverzekering:	€ 200 000 - € 400 000
Provinciale Bureau's jeugdzorg	€ 120 000 - € 175 000

Plaats op basis van (fictief) fulltime jaarsalaris		Totaal inkomen
1 € 403.871,-	Dhr. R.P.J. van Bremen - Mentaal Beter Cure B.V. <i>Werkte van 1 januari tot 1 juni bij Mentaal Beter en kreeg een ontslagvergoeding van € 188.000,-</i>	€ 277.816,- <i>(Voor 5 maanden, incl. ontslagvergoeding)</i>
2 € 289.584,-	Dhr. A.T.F. Beekman, GGZ Ingeest <i>(Werkte 0,33 % bij GGZ InGeest)</i>	€ 96.528,- <i>(voor 33 %)</i>
3 € 277.404,-	Mw. C.M.T. Gijbers van Wijk, Rivierduinen <i>(Werkte in januari bij Rivierduinen)</i>	€ 23.117,- <i>(voor één maand)</i>
4 € 275.914,-	Dhr. J.V. Muller - Arkin	€ 275.914,-
5 € 263.230,-	Dhr. R.J.M. de Jong - Pluryn Hoenderloo Groep	€ 263.230,-
6 € 262.968,-	Dhr. A. Tj. M. Zuure - Espria <i>(Werkte van 1 januari tot 30 juni halftime bij Espria, waar GGZ Drenthe onder valt)</i>	€ 65.742,- <i>(voor zes maanden, halftime)</i>
7 € 255.906,-	Dhr. R.N. van der Plank - De Viersprong <i>Werkte van 1 januari tot 1 maart bij De Viersprong en kreeg een ontslagvergoeding van € 75.000,-</i>	€ 105.151,- <i>(voor twee maanden, Incl. ontslagvergoeding)</i>
8 € 247.020,-	Dhr. M.W. Meerdink - Espria <i>(Vertrok 31 december bij Espria, waar GGZ Drenthe onder valt, en kreeg een ontslagvergoeding van € 18.000,-)</i>	€ 247.020,- <i>(incl. ontslagvergoeding en vakantiegeld lopend boekjaar)</i>
9 € 229.529,-	Dhr. M.A. Polak - De Kijvelanden	€ 229.529,-
10 € 229.331,-	Dhr. J.L. Kauffeld - Espria <i>(Werkte voor 45% bij Espria, waar GGZ Drenthe onder valt.)</i>	€ 103.199,-

Plaats op basis van (fictief) fulltime jaarsalaris		Totaal inkomen
11 € 228.857,-	Mw. T.J. Heeren – GGZ Centraal	€ 228.857,-
12 € 228.719,-	Dhr. H.J. van der Hoek - Lentis en FPC Mesdag <i>Werkte van 1 januari tot 30 september voor 85% bij Lentis en 15% bij FPC Mesdag</i>	€ 171.539,- <i>(voor 9 maanden)</i>
13 € 228.600,-	Dhr. A.B.Baaij - De Viersprong <i>(Werkte van 1 november tot 31 december bij de Viersprong)</i>	€ 38.100,- <i>(voor 2 maanden)</i>
14 € 228.599,-	Dhr. O.O.J. Dekker - GGZ Oost-Brabant	€ 228.599,-
15 € 228.340,-	Dhr. R. Akkerman – Pro Persona	€ 228.340,-
16 € 222.571,-	Dhr. J.W.M. Verbugt - GGZ Eindhoven	€ 222.571,-
17 € 220.443,-	Mw. J.E.M. Tijhuis - Vincent van Gogh	€ 220.443,-
18 € 220.221,-	Dhr. M.J. de Heer, Mentaal Beter Cure B.V.	€ 241.766,- <i>(Dit bedrag is inclusief een nabetaling over 2014 van € 21.155,-)</i>
19 € 219.431,-	Dhr. S. Valk - Parnassia Groep	€ 219.431,-
20 € 218.180,-	Dhr. E. Klunder - Dimence	€ 218.180,-

Verantwoording

De gegevens uit onze toptwintig hebben wij betrokken van het ministerie van VWS, volgens de 'Wettelijk Verplichte Bijlagen Jaardocument Maatschappelijke verantwoording'. Of, als die ontbrak, uit de jaarrekening zelf. Aan alle betrokken instellingen zijn de cijfers ter controle voorgelegd. Voor zover instellingen daarop hebben gereageerd, zijn evidente fouten gecorrigeerd.

Rode loper

Wendy Schuchmann

'Ik wil gewoon eens het gevoel hebben dat ik ergens welkom ben. Dat ik ook eens een keertje gewaardeerd word. Dat ik er mag zijn, net als ieder ander.' Zo, dat was eruit. Een kwetsbare opstelling was belangrijk, zo werd mij telkens op het hart gedrukt. Wees vooral open en eerlijk, want hoe meer je je openstelt voor degene die je probeert te helpen, hoe meer effect de behandeling zal hebben. Dus hoe ongelooflijk eng ik het ook vond: ik stelde mij kwetsbaar op. En daar zou ik onmiddellijk voor boeten.

'Zo, dus jij verwacht dat de rode loper voor je wordt uitgerold? Dat iedereen jou helemaal geweldig vindt? Echt weer iets voor jou om zo zwart-wit te denken en andere mensen je wil op te leggen.' Boem! De woorden van H., behandelend psycholoog bij de GGZ-instelling die ik destijds bezocht, kwamen keihard binnen. Als vlijmscherpe messen sneden ze het kleine beetje eigenwaarde dat ik nog had in ontelbare stukjes. Wie dacht

ik wel niet dat ik was om waardering te 'eisen'? Dacht ik soms dat de hele wereld om mij draaide? Klein en nederig moest ik zijn; niet alleen in lichaamslengte, maar ook in mijn manier van denken. Dat ik nu juist in behandeling was gegaan omdat ik mezelf telkens naar beneden haalde, deed blijkbaar niet ter zake. Ik had gewoon te hoge verwachtingen van mensen. Punt uit.

Een halfjaar later kreeg ik de diagnose Asperger. Zelfstandig autismepsycholoog E., tot wie ik mij in uiterste wanhoop had gewend, zag geen rode lopers of onrealistische verwachtingen. Wel zag zij een jonge vrouw die ondanks haar goede bedoelingen regelmatig verkeerd begrepen en negatief beoordeeld wordt, zelfs in de GGZ. Die vecht om overeind te blijven in een sociale jungle vol verborgen boodschappen en ongeschreven regels. Die niet het centrum van ieders bestaan hoeft te zijn, maar wel bestaansrecht wil. Gewoon, omdat ze een mens is, net als ieder ander.

E. had gelijk. Een rode loper hoef ik niet, maar ik wil ook geen modderpoel.

Het was vrijdagochtend toen ik naar het GGz fietste. Daarna zou ik gewoon naar school gaan. Het schooljaar was net begonnen en het zou een pittig jaar worden in 5vwo. Of ik echt nietsvermoedend het gesprek in ging, weet ik niet. Eigenlijk had ik wel kunnen bedenken wat hij ging zeggen, maar toch kwam het onverwachts. Opname was iets dat altijd zo ver weg leek, dat had ik toch niet nodig? Het ging niet goed met me, maar ik redde me. De psychiater betwijfelde dat laatste, ik moest hem beloven dat ik er de volgende week nog zou zijn. Ik wilde het echt beloven, ik had geen concrete plannen om mezelf iets aan te doen. Echter, had mijn aarzelende antwoord hem niet overtuigd.

De psychiater besloot dat ik per direct opgenomen moest worden. Ik besepte niet meteen wat dat inhield, maar al snel werd duidelijk dat rechtstreeks naar de opnameplek moest. Mijn ouders werden gebeld. De rest is in een soort roes aan me voorbij gegaan. Intens verdrietig en doodsbang voor het onbekende.

Een kwartier later arriveerden m'n ouders en ik op het GGz terrein. De afdeling waar ik moest zijn, bevond zich in een oud, lelijk gebouw. Bij de bel hing een camera, door de intercom moesten we zeggen wie we waren, dat voelde zo onpersoonlijk. De man die ons binnen liet was vriendelijk. Samen met mijn ouders liep ik naar binnen. Opnieuw moest ik in gesprek, dit keer met die vriendelijke, maar vreemde man en een psychiater. Veel is me niet bijgebleven van dat gesprek, alleen dat ik vier tot zes weken moest blijven. Dat leek me onmogelijk om vol te houden. Ook werd al m'n medicatie stopgezet, maar die slikte ik toch al niet zoals het moest. Het gesprek duurde me veel te lang, mijn concentratie had me allang in de steek gelaten.

We kregen een korte rondleiding over de afdeling. De kamer waar ik zou slapen was verschrikkelijk kaal. Er stond alleen een bed, een kast, een tafel en een stoel. Gelukkig had ik wel een eigen wastafel en spiegel. Toen was het tijd voor mijn ouders om te gaan en bleef ik alleen achter. Dat kon me toen weinig schelen, want ik verlangde naar rust. Ik ben op bed gaan liggen in mijn kamer, waar ik me alles behalve thuis voelde. Uren heb daar gelegen, terwijl de begeleiding af en toe kwam kijken of ik oké was. Overdonderd en te beschaamd om kennis te maken met een groep onbekende leeftijdsgenoten.

Hoe plotseling kunnen dingen veranderen, ik zou gewoon naar school gaan en had een leuk weekend in het vooruitzicht. Ineens werd ik weggerukt uit het normale leven, weg van mijn veilige basis waarin ik me al die tijd staande heb gehouden. Ineens was ik dat ogenschijnlijk vrolijke meisje niet meer, ik was geen vwo-leerling meer en niet langer de paardrijdjuh. Ineens werd mijn overlevingsstrategie me ontnomen en was er niet dan kwetsbaarheid, leegte en grauwe gedachten. Opgenomen en ontmaskerd!

Een wijze les

Mandy Verleijdonk

Er kwam een paar jaar terug eens een gastdocent; een psychiater. Hij vertelde over persoonlijkheidsstoornissen en ik, met een obsessieve dwangmatige persoonlijkheidsstoornis, luisterde aandachtig. 'Het zijn vooral de mensen in de omgeving die last hebben van die stoornis en niet de mensen zelf,' zei de man op leeftijd vol overtuiging. Er ging een bom af in mij. Ik worstelde al jaren met mijn persoonlijkheidsstoornis en werd daarnaast 'getrakteerd' op een dwang- en stemmingsstoornis en ik wist maar niet hoe te 'leven'. Door de opmerking voelde ik me niet erkent in mijn pijn. Ik wist dat mensen in mijn omgeving er ook last van hadden, maar niet 24/7. De psychiater gaf vijfhonderd studenten van een wetenschappelijke opleiding een verkeerd beeld. Een beeld waar zij hun verdere kennis waarschijnlijk op zouden voortbouwen. Ik dacht erover om mijn hand op te steken, maar wat moest ik zeggen? Wat als mijn woede, of erger nog, mijn verdriet, zichtbaar zou zijn? Ik baalde van mezelf, maar voelde me niet sterk genoeg om voor zoveel mensen mijn mening te geven. Na het college liep ik op de psychiater af, want het zat me dwars. 'U zei dat een persoonlijkheidsstoornis voornamelijk een last is voor anderen en niet voor de persoon zelf. Iemand met een vermijdende persoonlijkheidsstoornis heeft bijvoorbeeld veel angst en is beperkt in zijn doen en laten.' Hij was het met me eens en zei dat hij zijn woorden niet handig gekozen had. Ik was

verbaasd. Waarom zei hij het dan zo? Wat onzorgvuldig. Gelukkig dacht hij niet echt zo, maar ik hoopte dat de studenten, veelal jongeren zonder veel levenservaring, wel beter wisten of daar snel achter zouden komen. Het is niet aan een hulpverlener of aan wie dan ook om iemands mate van last of lijden te bepalen. Er is zoveel meer dan de ziekte. Andere stoornissen misschien (co-morbiditeit), maar ook een persoonlijkheid, de opvoeding die iemand heeft gehad en de huidige levensomstandigheden. Daarnaast is er nog een andere levensschaal, namelijk die van gezonde dingen. Iemand kan ziek zijn, maar dat wil niet zeggen dat er geen levenskwaliteit is. Positieve dingen zoals een hobby, goede vriend, interessante studie of wat dan ook kunnen blijven bestaan naast de negatieve dingen. Daarom vind ik het niet goed om op basis van een label te zeggen hoe iemands leven is. Het college is inmiddels een paar jaar geleden, maar ik zal het nooit vergeten. Inmiddels zou ik genoeg lef hebben om mijn mond open te doen. Ik weet intussen dat mijn worstelingen met het leven komen door een toentertijd niet opgemerkte autisme spectrum stoornis. Dat label helpt mij een eind op weg naar minder ziekte en een prettiger leven, maar ik ben veel meer dan dat label. Ook het label zelf zegt niet direct hoe autisme zich bij mij uit. Dat zou ik maar al te graag eens vertellen aan psychologiestudenten in een gastles. Diagnoses zijn complex en mensen ook. Daarom vind ik psychologie zo interessant.

DRIE JAAR NA DATO -Kitty van den Berg

Maandagochtend half negen. Uitgerust en uitgewaaid begin ik mijn eerste werkweek na de vakantie. Ik open mijn mailbox en mijn oog valt direct op een mailtje met de tekst "Dankjewel Kitty!". Nieuwsgierig open ik de mail en herken de naam van Bo, een nu bijna jongvolwassen vrouw, die een aantal jaren geleden bij mij in behandeling was. Ik herinner me Bo als een angstige, onzekere, sombere en chaotische adolescente. In hde therapie probeerden we haar binnenwereld samen te onderzoeken en te ordenen. De gedachten 'ik ben lelijk' en ' ik ben het niet waard dat mensen van me houden' kwamen steeds weer terug. Ik vond haar creatief, innemend en origineel en ze was leuk om te zien. Dat laatste zei ik haar regelmatig maar kon ze nauwelijks verdragen. Bo had een avontuurlijk karakter maar haar angsten weerhielden haar ervan haar hart te volgen. Ze wilde graag een verre reis maken, maar durfde niet. Want wie zou er nog met haar bevriend willen zijn als ze na een jaar in het buitenland terug zou komen? Niemand, was haar stelligste overtuiging. Bo voelde zich vaak onbegrepen. Ook ik begreep Bo niet goed in het begin. Ik was verbaasd dat een meid met zoveel kwaliteiten zich zo ongewenst kon voelen in deze wereld. Haar leven was niet over rozen gegaan maar door ervaringen te delen, kreeg ze weer voeling met dat wat er bij haar van binnen leefde. En waarom ze het leven -haar leven- toch misschien een kans wilde geven! We ronden de therapie af toen ze aangaf dat ze zich specifiek wilde gaan focussen op haar eetproblemen. Ik heb haar toen verwezen naar een eetkliniek. En dan nu, drie jaar na dato dit mailtje. Verrast, verwonderd en een beetje ontroerd! Hier doen we het voor! "Heey Kitty, Toen ik 16/17 was kwam ik bij jou binnen als een in mezelf gekeerd meisje dat niet meer goed wist waarom ze nog wilde leven. Ik was bang om op vakantie te gaan omdat ik bang was dat mensen me zouden vergeten. Ik zat enorm in de knoop met mezelf en had eigenlijk niemand waarmee ik echt kon praten. Nadat ik de therapie bij jou heb afgerond is er veel gebeurd. Zo wordt ik nu bijna 21, heb ik mijn havo diploma gehaald, zit ik in het 3e jaar van een studie Fotografie en woon ik sinds begin deze zomer op mezelf in Amsterdam. Samen met een goede vriend van mij heb ik een reis gepland van twee maanden door Zuid-Amerika en de relatie met mijn moeder is verbeterd. Ik snij niet meer, en al heb ik soms nog steeds wat moeite met eten, het gaat eigenlijk heel goed. Nadat ik me bij jou heb geleerd meer open te stellen, ben ik op gaan bloeien en gaan beseffen dat ik een ander leven wilde dan dat wat ik op dat moment leidde. Daarvoor wil ik je bedanken! Groetjes, Bo"

IK BEN GEK,

JIJ BENT GEK,

ZIJN WIJ ... ?

Agnes Huiskes

Het eerste duiveltje in mijn hoofd duikt op in mijn kleutertijd. Mijn tocht door het land van de GGZ begint als ik twaalf ben. Het wordt een lange dwaaltocht. Mijn ervaringen zijn goed, ellendig, mooi, onbegrijpelijk, hoopvol en eenzaam. Ik ken het onbegrip, de verkeerde diagnoses, de op-, af- en weer opbouw van medicatie, alle mogelijke soorten therapieën. De gebeurtenissen zijn rijk en tegelijk intriest. De herinneringen van al die jaren komen in mijn hoofd dagelijks in flarden voorbij. Maar mijn drie weken in de crisisopvang staan van minuut tot minuut in mijn geheugen gegrift.

Moe van het vechten tegen de (intussen meerdere) duivels en uitgeput van mijn schreeuw om hulp, word ik naar de crisisopvang gebracht. Ik stap uit mijn volle, open studentenleven in een wereld met letterlijk vier muren: ik mag alleen onder begeleiding naar buiten, omdat ik een gevaar ben voor mijzelf, en misschien ook voor anderen. Schuchter loop ik de gedeelde woonkamer in en ik voel me hulpeloos. We volgen therapieën, nemen onze medicijnen en doen begeleid boodschappen. We voeren ons corvee uit en kibbelen 's avonds over welk tv-programma we willen zien. In de dagen die volgen komen de gesprekken over elkaars ziekte langzaam op gang. Iedereen is nieuwsgierig waarom de ander hier is.

Suus is hier gebracht tijdens haar laatste psychose omdat ze haar buurvrouw wilde aanvallen. Eva heeft een zelfmoordpoging gedaan en weet niet wat er met haar

aan de hand is. Conny heeft boulimia nervosa en Wilma een posttraumatische stressstoornis. En Nora, lieve Nora. Ze is een volwassen vrouw, maar huilt soms als een kind met haar knuffel in haar armen. Ze lijdt aan een meervoudige persoonlijkheidsstoornis. Veel van deze vrouwen zijn seksueel misbruikt en soms vertellen ze de gruwelijkste details die ik bijna niet kan horen en nauwelijks kan verwerken. In stilte ben ik blij met mijn eigen problemen. Zo erg is het met mij allemaal niet!

En dan vragen ze wat ik heb. Depressies? Kennen ze. Zelfmoordpogingen? Geen nieuws. Dan stoppen ze met vragen. Ze kijken. Allemaal. Naar mij. Natuurlijk, ze hebben gezien dat ik vreemd doe, maar wie doet hier normaal? Nu kijken ze écht. Ik leg recht, raak aan, of ik raak juist niet aan. Ik controleer alles vijf keer. Ik was mezelf eindeloos. Ik eet mijn eten in getelde happen. Ik lees tergend langzaam, want elke bladzijde moet drie keer. Corvee met mij is een ramp, want ik doe alles vijf keer. Tot laat in de avond voer ik al mijn dwanghandelingen uit. Tot ik uitgeput ga slapen.

We zitten bij elkaar en drinken koffie. Ik tel mijn slokken, mijn koekje ligt in vijven op een servet en ik ben eindeloos bezig met het recht leggen van het lepeltje. 'Wat ben ik blij dat ik dat niet heb', verzucht één van de vrouwen. 'Elke gek heeft hier gelukkig recht op haar eigen gebrek'.

En we barsten allemaal in lachen uit.

We horen er niet bij

Doorleefd, angstig, leeg en opgebrand. Ik voel de paniek voor de ultieme bevestiging: ik hoor er niet bij. Hoe meer ik hiertegen vecht, hoe groter dit brandmerk wordt. Ik ben structureel anders dan mijn vrienden, wordt waarschijnlijk door mijn ouders verafschuwd en ben een onaantrekkelijk monster voor vrouwen. Terwijl ik wacht voor een therapieessie van de psychiatrische afdeling vraag ik me af wat mijn leeftijdsgenoten aan het doen zijn. Werk, vertier en plezier. Ze zijn geslaagd in het leven. Ik begin met een sociale achterstand en vraag me af of ik hier ooit nog uitkom. Een depressie...Het zal me jeuken hoe deze toestand heet, ik ken vooral de onvermijdelijke beleving van het zwarte gat. De invloed van therapeutische woorden, op mijn geestelijk vermogen om me positief te laten voelen, is nihil. Er is weinig hoop voor mij en mijn lotgenoten. De kaarten niet alleen geschud en gedeeld; de winnaars zijn allang bekend en erkend. Mensen met psychische problematiek horen daar niet bij.

We zijn anders dan het gros van de mensheid en hebben hulp nodig. Daarom zitten we bij elkaar, goed afgeschermd van de samenleving. Dat is beter voor onze gemoedsrust en vooral makkelijker en veiliger voor de buitenwereld. Ik mag niet naar buiten wanneer ik wil. Dat voelt belachelijk en denigrerend. aangezien ik me vrijwillig heb aangemeld. Op de centrale plek van de afdeling komen we samen om te eten, spelletjes te doen en te praten. Ik observeer de rest van de geesteszieke kudde. Een paar meisjes zijn herstellende van een eetstoornis. Ze eten een beetje sla en een paar erwten en zien er zo waardevol uit. Een ander meisje is psychotisch. Ik ken weinig mensen met een groter inlevingsvermogen als zij. Een vrouw met een postnatale depressie kijkt met weersin naar buiten. Ik denk vooral aan het nieuwe, kansrijke leven dat ze heeft voortgebracht. Mijn nieuwe kamergenoot op leeftijd wordt door zijn lieve vrouw praktisch begeleid in zijn nieuwe leefwereld. Ze zegt weinig en is rustig tijdens de bezoeken. Als ze wat tegen hem zegt, is ze afwachtend en spreekt ze geen veroordeling uit. Ze is er gewoon voor hem. Langzaam bouwen verschillende cliënten een vertrouwensband op. Mensen met gevoeligheden verschillen niet zo veel van elkaar. Een therapeute klaagt na een planningssessie over de langdradigheid van de boeken van Paulo Coelho. "Ik denk dan vaak. Maak je punt nou eens", zegt ze geïrriteerd tegen een vrouw met borderline die zijn boeken ter sprake brengt. Na enkele weken sta ik langzaam weer op eigen benen. Bij de bushalte op de weg naar huis word ik vergezeld door een groep studenten. Ze zitten hoog te paard over hun recente zuipavond en bespreken sluwe carrièrekansen. Ze maken hun vrienden zwart. Er wordt karaktermoord gepleegd op hun bondgenoten. Ik luister naar hun woorden en observeer hun gedrag. Uiteindelijk kan ik een lach in mezelf niet onderdrukken: ik ben blij dat ik daar niet bij hoor.

(Naam bij de redactie bekend)

Komt een moeder bij de mentor - Geertje Paaij

'Jij, haar moeder, draagt je dochter de rest van jouw leven met je mee. Zij kan jouw bestaan ontkennen, maar er is een bloedband die je dochter niet kunt doorsnijden. Na haar crematie komt de urn op jouw schoorsteen, want verder wil niemand die hebben. Of ze belandt in de grond; waarschijnlijk zal jij dan haar graf betalen. Niemand zal daar bloemen komen brengen, behalve jij.' Onzichtbare vingers knijpen mijn keel dicht. Ik slik moeizaam.

De stem van Van Leeuwen krijgt een vaderlijke toon. 'Dat zou ik ongeveer tegen je dochter zeggen als ik haar bezoek en zij mij verbiedt jou te informeren.'

Met een ferme handdruk neemt hij afscheid. Hij gaat nadenken of hij het mentorschap voor mijn dochter op zich wil nemen. Iedere herinnering aan haar lijkt op een papieren bloem die uit de mouw van een goochelaar floept. Zodra die ontvouwt, kun je die met geen mogelijkheid meer wegstoppen.

Twee jaar geleden zag ik haar voor het laatst. In haar verwarde brein dansen vaak demonen die mij uitmaken voor de vrouw van Satan. Haar mentor mailde hoogst zelden.

Ik was volkomen perplex toen ik zijn vijfregelige mail ontving.

Ik heb ontslag gekregen van de kantonrechter omdat ik als mentor onvoldoende kan functioneren. Je dochter is niet in staat zich aan afspraken te houden. De kantonrechter heeft geen nieuwe mentor benoemd omdat zij niet reageert op zijn oproep. Hij concludeert dat er geen samenwerking kan zijn met een nieuwe mentor.

Ik bezoek haar vandaag om afscheid te nemen. Ik berg de papieren op die ik met Van Leeuwen heb doorgenomen.

Onwillekeurig hechten mijn ogen zich vast aan passages uit het verzoekschrift van de vorige mentor.

De griffie van de kantonrechter stuurt mij dit document op aanvraag toe, inclusief de beschikking. Geen enkel

beletsel vanwege privacy.

De hulpverleners zijn allen van mening dat mevrouw wel een mentor nodig heeft, maar begrijpen ook dat de situatie hopeloos is en mevrouw begeleiding van een mentor niet toestaat. Helaas zijn crisisplekken in de psychiatrie niet altijd direct beschikbaar, wat de situatie alleen maar erger maakt, maar wel de hedendaagse praktijk is. Mevrouw gaat steeds verder achteruit en verliest decorum.

Ik ben bang dat mevrouw zich steeds vaker in gevaarlijke situaties gaat begeven. Dit maakt dat ik mijn werk als mentor voor mevrouw onmogelijk beschouw. De psychiater spreekt over 'feiten'.

'Je dochter was de enige van mijn patiënten met een mentor. Had hij de afgelopen jaren dan een meerwaarde?' Volgens hem is mijn dochter niet oordeels- en kritiekgestoord. Als mijn dochter psychotisch wordt, is de RM een prima instrument.

'Ik zie er vanaf', belt Van Leeuwen plompverloren door. 'De vorige mentor zegt dat ik aan jou een hele kluijf krijg. Ik moet vaak samenwerken met de ggz. Ik ben het niet altijd met ze eens, maar als de ggz zegt "We kotsen je uit", dan kan ik mijn praktijk wel opdoeken. Ik ga niet tegen windmolens vechten.'

Ik heb mijn eigen graf gegraven, dat van lastige moeder...

Links – rechts

Het klikje verschuift in een gestaag tempo van mijn linker- naar mijn rechteroor en weer terug. "Concentreer je op die laatste herinnering." Ik probeer mijn gedachten naar het verleden te verschuiven, maar ik wil helemaal niet terug. Alles in mij verzet zich. Fight, flee or freeze. Instinctief schiet ik in de vechtmodus. Ik voel mezelf verkrampen. Puur op wilskracht dwing ik mijn gedachtestroom in de richting die de therapeut me zojuist heeft aangegeven. Mijn ademhaling wordt oppervlakkiger, sneller en onregelmatiger.

Links – rechts – links

Ik dwaal door mijn verleden, sta opnieuw daar in die kamer, ben weer helemaal terug in die vreselijke situatie. Mijn handen worden klam, ik voel me lichter worden in mijn hoofd, ik word misselijk. De herinneringen beginnen mij te overspoelen. Langzaam verlies ik het gevoel in mijn lichaam. Ik krijg steeds minder lucht. Ik wil alleen maar vluchten, weg, weg, weg!

Rechts – links – rechts

Ik schuifel met mijn voeten over de vloerbedekking, kijk uit het raam en voel het bureau. Ik ben tien jaar terug in de tijd. Ik voel mezelf wegglijden in wanhoop. Eigenlijk heeft deze me sindsdien nooit verlaten. Niet volledig in ieder geval. Daarom zit ik hier ook, omdat de geesten van mijn verleden me nooit met rust laten. Ze

achtervolgen me, bewust of onbewust, ze hollen me van binnenuit uit.

Links – rechts – links

Beelden flitsen in razend tempo door mijn hoofd, ik kan nauwelijks in mijn stoel blijven zitten.

Mijn handen klemmen krampachtig om de armleuningen. "Wat komt er in je op?" onderbreekt de therapeut onverwacht. Ik heb geen idee wat ik moet zeggen. Ik heb mijn antwoord amper gegeven of ik ben het alweer vergeten. "Concentreer je op die laatste gedachte."

Rechts – links – rechts

Mijn gedachten glijden weg. Flashbacks van dingen die ik niet wil zien, niet wil voelen, niet wil meemaken. Nooit meer. En toch moet ik mijn gedachten opnieuw die kant op sturen. Ik voel me verscheurd, tussen mijn ene kant die absoluut niet wil en de andere kant die me probeert te dwingen. Omdat het niet anders kan, omdat er geen andere weg is, omdat door de duisternis gaan de enige manier is om ooit vooruit te komen. "Goed, dat was het voor deze keer, volgende week de volgende EMDR-behandeling."

Terwijl ik met het hart nog bonkend in de keel het gebouw verlaat klinkt het geklik nog na in mijn oren: Links – rechts – links

Anything Maureen

GGZtotal

